

МАТЕРІАЛИ
ДЕВ'ЯТНАДЦЯТОЇ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ
ДОСЛІДЖЕННЯ
В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Одеса
17 травня 2022 року

Україна Польша Литва Латвія
Німеччина Швейцарія

Ukraine Poland Lithuania Latvia Germany

Switzerland

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська політехніка»
Інститут гуманітарних наук
Кафедра психології та соціальної роботи

Співорганізатори:

Гуманітарно-економічна академія в Лодзі (Польща)

Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України

Головне управління праці та соціального захисту населення
Одеської обласної державної адміністрації

Громадська організація «Асоціація професійних Консультантів і
Супервізорів»

**МАТЕРІАЛИ
ДЕВ'ЯТНАДЦЯТОЇ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ
СФЕРІ»**

17 ТРАВНЯ 2022 РОКУ

Одеса
2022

УДК 316.472+159.923](058)
A43

Редакційна колегія:

Головний редактор: Корнєшук В. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка»

Члени редакційної колегії:

Климанська Л. Д., доктор політичних наук, професор кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка»

Колот С. О., кандидат психологічних наук, доцент, директор інституту гуманітарних наук Національного університету «Одеська політехніка»

Пивоварчик І. М., кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри методики викладання та змісту освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»

Пупцев А. Є., кандидат педагогічних наук, доцент, професор Департаменту гуманітарних наук і мистецтв Європейського гуманітарного університету (Вільнюс, Литва)

Романовська Л. І., доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки Хмельницького національного університету

Тодорцева Ю. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка»

Федірчик Т. Д., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету педагогіки, психології та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Рецензенти:

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Онищук В. М., доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова

A43 Актуальні дослідження в соціальній сфері : матеріали дев'ятнадцятої міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 17 травня 2022 р.) / гол. ред. В. В. Корнєшук. – Одеса: ФОП Бондаренко М. О., 2022. – 195 с.

У збірнику опубліковані матеріали українських та зарубіжних авторів, які висвітлюють проблеми психології, соціальної роботи, кадрового менеджменту та професійної підготовки фахівців.

УДК 316.472+159.923](058)

© Національний університет «Одеська політехніка»,
кафедра психології та соціальної роботи, 2022 р.

1

Проблемне поле сучасних соціальних досліджень
Problematic field of contemporary social studies

2

Кадровий менеджмент і сучасні технології управління
Staff management and modern management technologies

3

Соціальна допомога та проблеми
психологічного консультування
Social care and counseling issues

4

Сучасна теорія та практика соціальної роботи
Contemporary theory and practice of social work

5

Соціальна політика та права людини
Social policy and human rights

6

Соціальна педагогіка
Social pedagogics

7

Проблеми підготовки фахівців у вищій школі
The problems of training specialists at the university

*Автори несуть відповідальність
за унікальність тексту тез і дотримання вимог
академічної доброчесності*

Зміст

1. ПРОБЛЕМНЕ ПОЛЕ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Прокопович Л. В. <i>(Одеса, Україна)</i>	16
Філософське осмислення соціуму через метафори в творах Григорія Сковороди	
Пламеневська З. М., Семенкова А. М. <i>(Одеса, Україна)</i>	17
Значення медіації у розв'язанні конфлікту	
Байдик В. В. <i>(Київ, Україна)</i>	19
Психологічне здоров'я особистості в умовах війни: соціологічний аспект	
Арнаут О. О., Тодорцева Ю. В. <i>(Одеса, Україна)</i>	22
Феномен «чайлдфрі» як нове соціально-психологічне явище в Україні	
Тілікіна Н. В. <i>(Київ, Україна)</i>	24
Вимушена міграція українців як наслідок повномасштабного вторгнення РФ на територію України	
Куцарева Р. О., Волошенко М. О. <i>(Одеса, Україна)</i>	27
Дослідження впливу стресу на психічну діяльність здобувача вищої освіти	
Лисая О. О., Семенкова А. М. <i>(Одеса, Україна)</i>	29
Внутрішньоособистісний конфлікт як феномен сучасності	
Гузенко В. А. <i>(Одеса, Україна)</i>	31
Відсутність комунікації між розробниками та користувачами психодіагностичних методик як провідна проблема української психометрики	
Мацко-Демиденко І. В., Беленок О. А. <i>(Київ, Україна)</i>	33
Вікова диференціація культурно-дозвілєвих практик населення України	
Бойко Ю. В., Волошенко М. О. <i>(Одеса, Україна)</i>	35
Опис програми дослідження «Обізнаність молоді щодо наркотичної залежності»	
Чусова О. М., Севцов С. В. <i>(Одеса, Україна)</i>	37
Особливості стресостійкості алтиматистів	
Азаркіна О. В. <i>(Одеса, Україна)</i>	39
Саногенне мислення та рефлексія у взаємовідносинах матері та дитини	
Джежик О. В., Дністрянська В. О. <i>(Одеса, Україна)</i>	41
Проблеми домашнього насильства: передумови та наслідки	
Колот С. О., Христич А. Л., Доброєр Н. В.	43
<i>(Одеса, Україна – Женева, Швейцарія)</i>	
Зв'язок смислу життя, установки і поведінки людини	

Пламеневська З. М., Северинюк Т. О. (Одеса, Україна)	45
Специфіка проведення онлайн опитування в умовах карантину	
Джежик О. В., Розіна П. І. (Одеса, Україна)	47
Роль самооцінки у становленні особистості	
Бучка А. В., Лисенко О. М. (Одеса, Україна)	49
Особливості поведінки дітей – жертв сексуального насильства	
Вацюк С. М., Лисенко О. М. (Одеса, Україна)	51
Дитяча бездоглядність: ризики виникнення	

2. КАДРОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ І СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ

Жосан А. Д., Семенкова А. М. (Одеса, Україна)	55
Мотиваційні типи персоналу відділу сортування медичної лабораторії	
Гассаб О. В. (Київ, Україна)	58
Корпоративна культура як аспект заохочення персоналу до змін	
Дубич К. В. (Київ, Україна)	60
Сучасний стан та проблеми кадрового забезпечення системи надання соціальних послуг України в період війни	

3. СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ТА ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Мишок Р. Р. (Львів, Україна)	63
Онлайн-волонтерство як форма соціально-політичної інтернет-поведінки	
Кравченко О. О. (Умань, Україна)	65
Соціально-психологічна реабілітація дітей та молоді від наслідків війни	
Хозраткулова І. А. (Миколаїв, Україна)	68
Антиципаційна спроможність педагогів в умовах кризи	
Бойко Ю. В., Гузенко В. А., Лазарева А. О. (Одеса, Україна)	70
Аутріч-робота серед чоловіків, що практикують секс з чоловіками (ЧСЧ)	
Тютюнник Л. Л. (Київ, Україна)	73
Стрес війни та методи корекції	
Кобрисєва В. Д. (Одеса, Україна)	76
Психологічні аспекти адаптації моряків	
Гужва А. А., Волошенко М. О. (Одеса, Україна)	78
Принципи психологічної допомоги клієнтам з вірусом «Гепатит С»	
Бахчиванжи В. С., Боделан М. В. (Україна, Одеса)	81
Особливості первинної соціальної профілактики насильства серед молоді	

Василенко С. О., Тодорцева Ю. В. <i>(Одеса, Україна)</i>	83
Психологічні особливості сімей з синдромом спустошеного гнізда	
Михнюк С. В., Присяжнюк Л. М. <i>(Київ, Україна)</i>	85
Роль психологічного консультування в соціальній роботі	
Безуглова С. О. <i>(Одеса, Україна)</i>	87
Волонтерство як ресурс соціальної допомоги та взаємодопомоги в умовах військового часу	
Івашова К. С. <i>(Одеса, Україна)</i>	89
Особливості психологічної роботи з розладами харчової поведінки	
Григор'єва С. В., Майкл Ольга	91
<i>(Одеса, Україна – Берлін, Німеччина)</i>	
Особливості терапії гострої травми в умовах військової окупації, що продовжується в Україні, з урахуванням стилю прив'язності	

4. СУЧАСНА ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Лехолетова М. М. <i>(Київ, Україна)</i>	95
Особливості роботи соціального працівника з ВІЛ-інфікованими дітьми та їхніми сім'ями	
Катеринич А. А. <i>(Київ, Україна)</i>	97
Переваги залучення засобів мистецтва до соціальної роботи з людьми з інвалідністю	
Котломанітова Г. О. <i>(Полтава, Україна)</i>	99
Форми соціальної взаємодопомоги в громаді: історичні паралелі	
Суржанова Ю. О., Лазарева А. О. <i>(Одеса, Україна)</i>	101
Технологічний процес соціальної роботи у ВП ГО «Асоціація ЛГБТ «Ліга» у місті Одеса	
Одінець М. О. <i>(Одеса, Україна)</i>	105
Вплив індивідуально-типологічних особливостей матері на психомоторний розвиток дитини	
Боделан М. В., Левченко Т. А. <i>(Україна, Одеса)</i>	107
Сучасні напрями соціальної роботи з захисту прав дитини	
Чебанова В. О., Волощенко М. О. <i>(Одеса, Україна)</i>	109
Ресурсний підхід у соціальній роботі	
Лаврик І. В., Семенкова А. М. <i>(Одеса, Україна)</i>	111
Особливості професійної діяльності фахівця із соціальної роботи в сфері протидії домашньому насильству	
Мосаєв Ю. В., Мищенко І. Ю. <i>(Запоріжжя, Україна)</i>	112
Особливості функціонування хабів з надання соціальної допомоги внутрішньо переміщеним особам в умовах російської військової агресії на території України	
Лисая О. О., Северинюк Т. О. <i>(Одеса, Україна)</i>	114
Специфіка використання методу інтерв'ю в практиці соціальної роботи	

5. СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА ПРАВА ЛЮДИНИ

Вакуленко О. В. (<i>Київ, Україна</i>)	117
Розвиток молодіжної політики України	
Чернета С. Ю. (<i>Луцьк, Україна</i>)	119
Деякі особливості надання соціальних послуг в умовах воєнного стану	
Кожокар К. С., Лисенко О. М. (<i>Одеса, Україна</i>)	121
Загальні принципи та зобов'язання щодо осіб з інвалідністю	
Данилюк К. В. (<i>Рівне, Україна</i>)	123
Соціальна політика в забезпеченні партнерства державного та недержавного суспільних секторів на ринку праці в період війни	
Сташкевич Еріка, Лисенко О. М. (<i>Рига, Латвія – Одеса, Україна</i>)	126
Міграційна політика: досвід Латвії	

6. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Равлюк Т. А. (<i>Чернівці, Україна</i>)	129
Формування усвідомленого батьківства молоді	
Слободянюк О. Р. (<i>Одеса, Україна</i>)	131
Екологічне виховання: сучасні аспекти	
Височіна Ю. О., Волошенко М. О. (<i>Одеса, Україна</i>)	133
Профілактика віктимної поведінки старших підлітків	
Лопатнікова Д. С., Тодорцева Ю. В. (<i>Одеса, Україна</i>)	135
Хепіслепінг як сучасна форма кібербулінгу серед підлітків	
Санатарчук І. В., Волошенко М. О. (<i>Одеса, Україна</i>)	137
Емоційний інтелект та групова згуртованість підлітків	
Бункіна М. О. (<i>Одеса, Україна</i>)	139
Родинна безпека дитини в умовах воєнного часу	
Стрілець І. М., Волошенко М. О. (<i>Одеса, Україна</i>)	141
Соціальна адаптація підлітків з різними акцентуаціями характеру	
Кікінежді О. М. (<i>Тернопіль, Україна</i>)	143
ЗВО як суб'єкт соціального партнерства «освітній заклад – родина – громада»	

7. ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Корнешук В. В. (<i>Одеса, Україна</i>)	146
Зворотний зв'язок зі здобувачами як засіб забезпечення якості викладання академічного письма	
Алмонайтене Юнона Сильвія (<i>Каунас, Литва</i>)	148
Цифровізація і відповідні зміни в суспільстві як фактор стратегічних змін в закладах освіти	

Коляда Н. М., Левченко Н. В. (Умань, Україна)	150
Підготовка докторів філософії з соціальної роботи в контексті інтеграції до світового освітньо-наукового простору	
Шрагіна Л. І. (Одеса, Україна)	152
Роль концепту «внутрішній світ» в навчальному курсі «Психологія особистості»	
Кудрявцева О. А. (Одеса, Україна)	154
Оптимізація підготовки здобувачів вищої освіти до інноваційної діяльності з дітьми дошкільного віку	
Кернас А. В., Москалик О. С. (Одеса, Україна)	156
Феноменологічна природа мотиваційного профілю учбово-професійної діяльності на прикладі студентів факультету психології	
Кернас А. В., Панченко В. О. (Одеса, Україна)	158
Психологічні особливості формування професійно важливих якостей особистості на прикладі студентів вищих навчальних закладів	
Глушкова Н. М. (Одеса, Україна)	160
Соціально-психологічні аспекти дистанційного навчання у вищій школі в сучасних умовах	
Гончарова Н. О., Харченко А. С. (Полтава, Україна)	162
Особливості підготовки психолога-експерта до професійної діяльності	
Конєва Т. М. (Полтава, Україна)	164
Використання здоров'язберігаючих технологій на заняттях гуманітарного циклу	
Мосьпан Н. В. (Київ, Україна)	169
Поєднання навчання і дослідження в університеті	
Ткаченко С. В. (Одеса, Україна)	172
Особливості викладання дисципліни «Соціальна психологія» для студентів спеціальності 053-Психологія	
Калашникова Л. В. (Кропивницький, Україна)	174
Формування соціальної компетентності у майбутніх психологів під час освітнього процесу	
Назаренко С. Д. (Минск, Беларусь)	176
Трансформація сучасного університета – вимоги майбутнього	
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	181
LIST OF AUTHORS	189

Ministry of education and Science of Ukraine
Odessa Polytechnic National University
Institute of Humanities
Department of Psychology and Social Work

Co-organizers:

International Academy of Social Work
University of Humanitarian and Economic in Lodz (Poland)
South-Ukrainian Sociological Association of Ukraine
Odessa Regional State Administration
Department of Labour and Social Welfare

**MATERIALS
OF THE NINETEENTH INTERNATIONAL
SCIENTIFIC PRACTICAL CONFERENCE
«CONTEMPORARY RESEARCH
IN THE SOCIAL SPHERE»**

MAY 17th, 2022

ODESSA
2022

Contents

1. PROBLEMATIC FIELD OF CONTEMPORARY SOCIAL STUDIES

Prokopovych L. (<i>Odessa, Ukraine</i>)	16
Philosophical understanding of society through metaphors in the works by Hryhoriy Skovoroda	
Plamenevskaya Z., Semenкова A. (<i>Odessa, Ukraine</i>)	17
The importance of mediation in conflict resolution	
Baidyk V. (<i>Kyiv, Ukraine</i>)	19
Mental health of an individual during war: sociological aspect	
Arnaut O., Todortseva Y. (<i>Odessa, Ukraine</i>)	22
Childfree phenomenon as a new socio-psychological phenomenon in Ukraine	
Tilikina N. (<i>Kyiv, Ukraine</i>)	24
Forced migration of Ukrainians as a consequence of full-scale invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine	
Kutsareva R., Voloshenko M. (<i>Odessa, Ukraine</i>)	27
Study of the influence of stress on the mental activity of a higher educator	
Lysaia O., Semenкова A. (<i>Odessa, Ukraine</i>)	29
Internal personal conflict as a phenomenon of the modernity	
Huzenko V. (<i>Odessa, Ukraine</i>)	31
Absence of communication between developers and users of psychodiagnostic techniques as a leading problem of Ukrainian psychometrics	
Matsko-Demydenko I., Belenok O. (<i>Kyiv, Ukraine</i>)	33
Age differentiation of cultural and leisure practices of the population of Ukraine	
Boyko Yu., Voloshenko M. (<i>Odessa, Ukraine</i>)	35
Description of the research program «Young people's awareness of drug addiction»	
Chusova O., Sevtsov S. (<i>Odessa, Ukraine</i>)	37
Peculiarities of the stress tolerance of the altimatists	
Azarkina O. (<i>Odessa, Ukraine</i>)	39
Sanogenous thinking and reflection in the relationships between mother and child	
Dzhezhyk O., Dnistrianska V. (<i>Odessa, Ukraine</i>)	41
Problems of domestic violence: prerequisites and consequences	
Kolot S., Khristich A., Dobrojer N.	43
(<i>Odessa, Ukraine – Geneva, Switzerland</i>)	
The relationship between the meaning of life, attitudes and behavior	
Plamenevskaya Z., Severinyuk T. (<i>Odessa, Ukraine</i>)	45
Specificity of online survey in the conditions of quarantine	

Dzhezhyk O., Rozina P. (Odessa, Ukraine)	47
The role of self-esteem in the formation of personality	
Buchka A., Lysenko O. (Odessa, Ukraine)	49
Features of behavior of children – victims of sexual violence	
Vatsiuk S., Lysenko O. (Odessa, Ukraine)	51
Child neglect: risks of occurrence	

2. STAFF MANAGEMENT AND MODERN MANAGEMENT TECHNOLOGIES

Zhosan A., Semenкова A. (Odessa, Ukraine)	55
Motivational types of staff of the sorting department of the medical laboratory	
Gassab O. (Kyiv, Ukraine)	58
Corporate culture as an aspect of encouraging staff to changes	
Dubych K. (Kyiv, Ukraine)	60
Current state and problems of personnel support the system of provision of social services in Ukraine during the war	

3. SOCIAL CARE AND COUNSELING ISSUES

Myshok R. (Lviv, Ukraine)	63
Online volunteering as a form of socio-political Internet behavior	
Kravchenko O. (Uman, Ukraine)	65
Socio-psychological rehabilitation of children and youth from the consequences of war	
Khozratkulova I. (Mykolaiv, Ukraine)	68
Anticipation capacity of teachers in crisis	
Boiko Yu., Guzenko V., Lazareva A. (Odessa, Ukraine)	70
Outreach work among men who have sex with men (MSM)	
Tiutiunnyk L. (Kyiv, Ukraine)	73
Stress of war and methods of correction	
Kobrysieva V. (Odessa, Ukraine)	76
Psychological aspects of seafarer adaptation	
Huzhva A., Voloshenko M. (Odessa, Ukraine)	78
Principles of psychological assistance for clients with «Hepatitis C» virus	
Bakhchyvanzhy V., Bodelan M. (Ukraine, Odessa)	81
Peculiarities of primary social prevention of violence among youth	
Vasilenko S., Todortseva Y. (Odessa, Ukraine)	83
Psychological features of families with devastated nest syndrome	
Mykhniuk S., Prysiashniuk L. (Kyiv, Ukraine)	85
The role of psychological counseling in social work	
Bezuhlova S. (Odessa, Ukraine)	87
Volunteering as a resource of social assistance and mutual assistance in wartime	

Ivashova K. (*Odessa, Ukraine*)

89

Peculiarities of psychological work on food behavioral disorders

Grygorieva S., Maykl O. (*Odessa, Ukraine - Berlin, Germany*)

91

Peculiarities of acute injury therapy under the conditions of ongoing military occupation in Ukraine, taking into account the style of attendance

4. CONTEMPORARY THEORY AND PRACTICE OF SOCIAL WORK

Lekholetova M. (*Kyiv, Ukraine*)

95

Peculiarities of the social worker's work with HIV-infected children and their families

Katerynych A. (*Kiyv, Ukraine*)

97

Advantages of attracting art on social work with persons with disabilities

Kotlomanitova G. (*Poltava, Ukraine*)

99

Forms of social mutual assistance in the community: historical parallels

Surzhanova Yu., Lazareva A. (*Odessa, Ukraine*)

101

Technological process of social work in the organization of LGBT association «League» in Odessa

Odinets M. (*Odessa, Ukraine*)

105

Influence of individual-typological features of the mother on the psychomotor development of the child

Bodelan M., Levchenko T. (*Ukraine, Odessa*)

107

Modern directions of social work on protection of children's rights

Chebanova V., Voloshenko M. (*Odessa, Ukraine*)

109

Resource approach in social work

Lavrik I., Semenкова A. (*Odessa, Ukraine*)

111

Peculiarities of professional activity of a social work specialist in the field of combating domestic violence

Mosaev Yu., Mishchenko I. (*Zaporizhzhya, Ukraine*)

112

The peculiarities of the functioning of the hubs for the provision of social assistance to the internal displacement persons in the conditions of the Russian military aggression on the territory of Ukraine

Lysaia O., Severinyuk T. (*Odessa, Ukraine*)

114

The specificity of using the interview method in the practice of social work

5. SOCIAL POLICY AND HUMAN RIGHTS

Vakylenko O. (*Kyiv, Ukraine*)

117

Development of Ukrainian youth policy

Cherneta S. (*Lutsk, Ukraine*)

119

Some features of providing social services under conditions of martial law

Kozhokar K., Lysenko O. (*Odessa, Ukraine*)

121

General principles and obligations towards persons with disabilities

Danylyuk K. (Rivne, Ukraine)	123
Social policy in ensuring partnerships between the state and non-state public sectors in the war labor market	
Staskevica E., Lysenko O. (Riga, Latvia – Odessa, Ukraine)	126
Migration policy: experience of Latvia	

6. SOCIAL PEDAGOGICS

Ravliuk T. (Chernivtsi, Ukraine)	129
Formation of conscious parenthood of youth	
Slobodanuk O. (Odessa, Ukraine)	131
Environmental education: modern aspects	
Vysochina Yu., Voloshenko M. (Odessa, Ukraine)	133
Prevention of victim behavior of elderly adolescents	
Lopatnikova D., Todortseva Y. (Odessa, Ukraine)	135
Happy slapping as a modern form of cyberbullying among adolescents	
Sanatarchyk I., Voloshenko M. (Odessa, Ukraine)	137
Emotional intelligence and adolescent group cohesion	
Bunkina M. (Odessa, Ukraine)	139
Family safety of the child during the war	
Strilets I., Voloshenko M. (Odessa, Ukraine)	141
Social adaptation of adolescents with different accentuations of temper	
Kikinezhdi O. (Ternopil, Ukraine)	143
HEI as a subject of social partnership «educational institution – family – community»	

7. THE PROBLEMS OF TRAINING SPECIALISTS AT THE UNIVERSITY

Korneshchuk V. (Odessa, Ukraine)	146
Applicants' Feedback as a means of ensuring the quality of Academic Writing Teaching	
Almonaitiene Junona Silvija (Kaunas, Lithuania)	148
Digitalization and respective change in society as a factor of educational organizations' strategic changes	
Koliada N., Levchenko N. (Uman, Ukraine)	150
Preparation of doctors of philosophy in social work in the context of integration into the world educational and scientific space	
Shragina L. (Odessa, Ukraine)	152
The role of the concept «internal world» in the training course «Personal psychology»	
Kudriavtseva O. (Odessa, Ukraine)	154
Optimization of preparation of higher education recipients for innovative activities with preschool children	

Kernas A., Moskalik O. (Odessa, Ukraine)	156
Phenomenological nature of motivational type of educational-professional activity on the example of students of psychology faculty	
Kernas A., Panchenko V. (Odessa, Ukraine)	158
Psychological features of the formation professionally important personality qualities on the example of students of higher educational institutions	
Glushkova N. (Odessa, Ukraine)	160
Socio-psychological aspects of remote higher education in modern conditions	
Goncharova N., Kharchenko A. (Poltava, Ukraine)	162
Features of training of a psychologist-expert to professional activity	
Konieva T. (Poltava, Ukraine)	164
Use of health-preserving technologies in humanities cycle courses	
Мосьпан Н. (Київ, Україна)	169
Linking teaching and research at university	
Tkachenko S. (Odessa, Ukraine)	172
Features of presentation of the discipline «Social psychology» for students of the specialty 053-Psychology	
Kalashnykova L. (Kropyvnytskyi, Ukraine)	174
The formation of the future psychologists social competence during the educational process	
Nazarenko S. (Minsk, Belarus)	176
Transformation of contemporary university – the requirements of the future	
LIST OF AUTHORS	189

Слободянюк О. Р. (Одеса, Україна)

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ: СУЧАСНІ АСПЕКТИ

У тезах розглядається екологічна освіта як важливий засіб забезпечення здоров'я нації та екологічної безпеки; нові вимоги, що пред'являє сучасна цивілізація до людини, які можуть бути реалізовані насамперед через зміни в змісті і формах освіти.

Slobodanuk O. (Odessa, Ukraine)

ENVIRONMENTAL EDUCATION: MODERN ASPECTS

The article consider environmental education as an important means of ensuring the health of the nation and environmental security, new requirements of modern civilization to man, which can be realized primarily through changes in the content and forms of education.

Державні національні документи з питань сучасної, освітньої політики в Україні оцінюють екологічну освіту як важливий засіб забезпечення здоров'я нації та екологічної безпеки. Указується в них і головна стратегія на цьому шляху – досягнення сталого людського розвитку. Ідеться про збалансований розвиток, коли підтримується рівновага між споживанням людства та самовідновлюванням природи [2]. Суспільство може споживати природні ресурси протягом певного часу не більше, ніж природа встигає їх відновити, і суспільство може виділяти у довкілля стільки відходів, скільки може розкластись у природному кругообігу, не викликаючи його деструкції. Впродовж останніх століть людство бездумно порушувало природну рівновагу, що й призвело до глобальних екологічних проблем Землі: забруднення довкілля техногенними речовинами; нестачі сировинних ресурсів; радіаційного забруднення середовища; нераціонального використання енергетичних ресурсів; порушення озонового «екрану» Землі; кислотних опадів і смогів; зменшення лісів; парникового ефекту; спустошення земель; зменшення біологічної різноманітності тощо.

Діяльність людини вносить все більш і більш глибокі матеріальні зміни в навколишній світ, але сам він змінюється доволі повільно. Тому все більш очевидним стає те, що неодмінною умовою вживання людського роду є удосконалювання самої людини, підняття її моральних якостей на рівень, що відповідає масштабам і швидкості змін у сучасному світі.

Це відчуття необхідності інтелектуального і морального удосконалювання людини цілком погодиться з відомою тезою навчання В. Вернадського про перехід біосфери у формоване людським розумом стан – ноосферу. На проблему природовідповідності у зв'язку з моральним вихованням звертає увагу Д. Локк. Використанню потреб, інтересів людини допоможе ретельне вивчення її природи, характеру. До цього висновку приводять нас і представлення В. Липського про творчість як вище покликання людини у черговому етапі розвитку людської цивілізації.

Роздумуючи над шляхами вдосконалювання людини, не можна не бачити, що воно відбувається насамперед через передачу необхідних якостей від людини до людини, від покоління до покоління за допомогою культури й освіти. А це значить, що нові вимоги, що пред'являє сучасна цивілізація до *Homo sapiens*, можуть бути реалізовані насамперед через зміни в змісті і формах освіти.

Сьогодні у всіх країнах світу йдуть реформи освітньої системи. Нова картина світу, викликана появою глобальних проблем, з неминучістю приводить до необхідності нової освіти [1, с. 46]. Цю нову освіту по праву можна назвати екологічною. Сьогодні людина починає розуміти, що будинком, який вимагає її безперервної турботи, стає вся планета.

Екологічна освіта припускає навчання дбайливому відношенню людини до навколишнього світу і разом з тим вдосконаленню внутрішнього світу самої людини. Тільки усвідомлення себе як частини макросвіту, пов'язаної з ним незліченними нерозривними зв'язками, дозволяє будувати гармонічні відносини з навколишнім середовищем.

Раніше освіта допомагала людині пристосувати навколишнє середовище для свого безпечного і зручного існування. Сьогодні здійснення такої мети припускає навчання турботи про це середовище. Тільки усвідомлення людиною свого місця у світі і своїй відповідальності перед ним допоможе налагодити правильні стосунки з навколишнім середовищем. Таке розуміння цілей освіти вимагає зміни її змісту, форм і методів навчання.

Теоретична основа екологічного виховання ґрунтується на рішенні задач у їхній єдності: навчання і виховання, розвитку. Критерієм сформованості відповідального відношення до навколишнього середовища є моральна турбота про майбутні покоління. Правильно використовуючи різні методи виховання, вчитель може сформувати екологічно грамотну і виховану особистість.

Як відомо, виховання тісно пов'язано з навчанням, тому виховання, засноване на розкритті конкретних екологічних зв'язків, допоможе учням засвоювати правила і норми поведінки в природі. Останні, в свою чергу, не будуть голосливими твердженнями, а будуть усвідомленими осмисленими переконаннями кожного учня [3].

Питаннями екологічного виховання й екологічної освіти школярів займаються багато педагогів сучасності. Вони роблять це по-різному. Це походить від того, що питання екологічного виховання складний і неоднозначний у тлумаченні.

ЛІТЕРАТУРА // REFERENCES

1. Глушкова Н. Д. Педагогіка та психологія вищої школи. Конспект лекцій. – Одеса, 2006. – 108 с.
2. Краснянська Н. Д., Слободянюк О. Р. Сталій розвиток та екологічна освіта. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/74/part_3/7.pdf
3. Рогинський З. Н. Професійна діяльність викладача вищої школи. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1140>